

2.12.2008

ILO:n merityösopimuksen 2006 ratifiointiin ja direktiiviehdotuksen (KOM(2008) 422 lopullinen) mahdolliseen täytäntöönpanoon liittyvä säädösvalmistelutyöryhmä (merityösopimustyöryhmä)**Asettaminen**

Sosiaali- ja terveysministeriö on tänään asettanut ILO:n merityösopimuksen 2006 ratifiointiin ja direktiiviehdotuksen (KOM(2008) 422 lopullinen) mahdolliseen täytäntöönpanoon liittyvän säädösvalmistelutyöryhmän (merityösopimustyöryhmä).

Toimikausi

1.1.2009 - 31.12.2009

Tausta

Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleiskokous hyväksyi vuonna 2006 merityötä koskevan yleissopimuksen, jonka tarkoituksena on vahvistaa merenkulkualan työtä koskevat yhtenäiset vähimmäisnormit ja uudistaa useita kymmeniä erillisinä olleita merenkulkualan yleissopimuksia. Yleissopimusta sovelletaan lähtökohtaisesti kaikkiin merenkulkijoihin, joilla sopimuksessa tarkoitetaan henkilöitä, jotka työsuhteessa tai muutoin toimivat tai työskentelevät jossakin ominaisuudessa aluksella, johon yleissopimusta sovelletaan. Sopimusta sovelletaan myös kaikkiin aluksiin, joita käytetään kaupallisiin tarkoituksiin, ei kuitenkaan kalastusaluksiin eikä perinnealuksiin. Sopimuksessa on viisi lukua, jotka koskevat merenkulkijoiden työssä koskevia vähimmäisvaatimuksia, työsuhteen ehtoja, asumista ja virkistysmahdollisuuksia, ruokaa ja ruoanpitoa, terveydensuojelua ja sosiaaliturvaa sekä yleissopimuksen valvontaa ja täytäntöönpanoa. Koska merityösopimuksen kattamat asiat kuuluvat osittain Euroopan yhteisöjen yksinomaiseen toimivaltaan, neuvosto on antanut päätöksen, jolla jäsenvaltiot on valtuutettu ratifioimaan yleissopimus. Tässä päätöksessä suositellaan, että jäsenvaltiot tallentaisivat ratifioimisasiakirjansa ILO:n työtoimiston pääjohtajalle 31.12.2010 mennessä.

Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut hallituksen esityksen Eduskunnalle merityötä koskevasta yleissopimuksesta (HE 91/2008 vp), josta Eduskunta on antanut vastauksen 4.11.2008. Yleissopimusta ei vielä tässä vaiheessa ratifioida, koska sen hyväksyminen edellyttää lainsäädännön muutoksia.

Euroopan yhteisöjen komissio on 2.7.2008 antanut ehdotuksen neuvoston direktiiviksi Euroopan yhteisön kansallisten varustamoyhdistysten keskusjärjestön (ECSA) ja Euroopan kuljetustyöntekijöiden liiton (ETF) merityötä koskevasta yleissopimuksesta (2006) tekemän sopimuksen täytäntöönpanosta ja direktiivin 1999/63/EY muuttamisesta. Kyseiset työmarkkinajärjestöt ovat tehneet maaliskuussa 2008 sopimuksen ja ne ovat pyytäneet, että sopimus pantaisiin täytäntöön neuvoston komission ehdotuksesta tekemällä päätöksellä. Työ- ja elinkeinoministeriö koordinoi direktiiviehdotuksen kansallista käsittelyä ja siellä on laadittu direktiiviehdotuksesta valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle, joka on esitelty valtioneuvoston yleisistunnossa 18.9.2008 (U 43/2008). Asiaa on käsitelty neuvoston työryhmässä.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 16.8.2007 ILO:n merityösopimuksen 2006 ratifiointiin liittyvän säädösvalmistelutyöryhmän, jonka toimikausi päättyi 30.6.2008 (STM 031:00/2008)*. Työryhmän tehtävänä oli selvittää kaikki ne yleissopimuksen kohdat, jotka ovat ristiriidassa nykyisen kansallisen lainsäädännön kanssa sosiaali- ja terveysministeriön vastuualueella sekä laatia ehdotus tarvittavista sosiaali- ja terveysministeriön vastuualueen säädöksistä, joilla poistetaan ratifioimisen esteet. Työryhmä kokoontui kahdeksan kertaa.

Työturvallisuuslainsäädäntöä, kuten työlainsäädäntöä yleisemminkin, sovelletaan lähtökohteisesti työsuhteen osapuoliin. Yleissopimuksen laaja soveltamisala merkitsee perustavanlaatuisia oikeudellisia kysymyksiä ja uuden lainsäädännön tarpeen arvioimista. Osa merityötä koskevista kansallisista säännöksistä on vanhoja, jolloin ne eivät välttämättä vastaa perustuslain vaatimuksia: perussäännöksiä tulee nostaa lain tasolle ja valtuutussäännöksiä tarkistaa. Lisäksi esimerkiksi asuintiloja ja ruoanpitoa koskevat kansalliset alemmanasteiset säännökset poikkeavat yleissopimuksen tietyistä yksityiskohdista. Yleissopimukseen sisältyvien eri kohtien kuulumisesta eri ministeriöiden toimivaltaan sekä työnjaosta asioiden käsittelyssä on ollut epäselvyyksiä, joita on pyritty ratkaisemaan työ- ja elinkeinoministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön virkamiesten kesken. Osittain näistä syistä aiemman työryhmän työ jäi kesken. Direktiiviehdotus on annettu aiemmin asetetun työryhmän toimikauden päättyttyä.

Merimiesten lääkärintarkastuksia ja lääkärin hyväksymistä merimieslääkäriksi koskevia lainsäädäntöuudistuksia on valmisteltu erikseen sosiaali- ja terveysministeriössä ja niitä on käsitelty merimiesasian neuvottelukunnassa. Hallituksen esitys lääkärin hyväksymisestä merimieslääkäriksi on annettu lokakuussa 2008 (HE 168/2008). Merimiesten lääkärintarkastuksia koskevan lainsäädäntöuudistuksen valmistelua jatketaan merimiesasiain neuvottelukunnan terveysjaostossa. Vakuutusosaston edustaja on aiemmassa työryhmässä todennut, että yleissopimus ei aiheuta muutoksia sosiaali- ja terveysministeriölle kuuluvaan sosiaaliturvaa koskevaan tai muuhun vakuutusosastolle kuluvaan lainsäädäntöön.

Koska aiemmin asetetun työryhmän työ jäi osittain siitä riippumattomista syistä kesken ja jäsenten kokoonpano tulee muuttumaan, koska esimerkiksi varustamoalan työnantajajärjestöjä on yhdistynyt, työryhmä tulee asettaa kokonaan uudelleen.

Tavoitteet

Tavoitteena on tehdä ehdotus niistä säädöksistä, joita tarvitaan yleissopimuksen ja mahdollisen direktiivin täytäntöönpanoedellytysten luomiseksi sosiaali- ja terveysministeriön vastuualueella lukuun ottamatta merimiesten lääkärintarkastuksia ja lääkärin hyväksymistä merimieslääkäriksi koskevia uudistuksia, joita valmistellaan erikseen. Lisäksi aiemmin on jo todettu, ettei vakuutusosaston vastuualueelle koskevat kohdat aiheuta säädösmuutostarpeita.

Tehtävä

Työryhmän tehtävänä on ensinnäkin selvittää ne yleissopimuksen ja mahdollisen direktiivin kohdat, jotka ovat ristiriidassa nykyisen kansallisen lainsäädännön kanssa sosiaali- ja terveysministeriön vastuualueella lukuun ottamatta merimiesten terveydentilan toteamiseen ja lääkärintarkastuksiin liittyviä sekä sosiaaliturvaa koskevia kohtia.

Toiseksi työryhmän tehtävänä on laatia ehdotus tarvittavista sosiaali- ja terveysministeriön vastuualueen säädöksistä, joilla poistetaan yleissopimuksen ratifioinnin ja mahdollisen direktiivin täytäntöönpanon esteet, lukuun ottamatta merimiesten lääkärintarkastuksia ja lääkärin hyväksymistä merimieslääkäriksi koskevia säädösehdotuksia. Tällöin ensisijaisesti tulee tehdä ne lakitason muutosehdotukset, jotka johtuvat esimerkiksi siitä, että tarvitaan

* (STM 033:00/2007) Kirjoitusvirhe korjattu hallintolain 51 §:n mukaisesti. 9.12.2008 Hanna-Maria Pelti

kokonaan uuttaa lainsäädäntöä, koska nykyisten lakien soveltamisala ei ole riittävän kattava, tai joiden taustalla on esimerkiksi perustuslain tai muiden lakien muutokset, jolloin tulee kiinnittää erityistä huomiota asianmukaisiin perussäännöksiin ja valtuutussäännöksiin. Toissijaisesti tulee valmistella alemman asteiset säädökset.

Kolmanneksi työryhmän tulee tarvittavissa määrin sovittaa työnsä yhteen työ- ja elinkeinoministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön eri valmisteluhankkeiden kanssa, joiden taustalla on myöskin yleissopimuksen ratifioimisen ja mahdollisen direktiivin täytäntöönpanon esteiden poistaminen.

Organisointi

Puheenjohtaja Harri Halme, yli-insinööri, sosiaali- ja terveysministeriö

Jäsenet:

Antti Posio, vanhempi hallitussihteeri, sosiaali- ja terveysministeriö

Marja-Leena Hiltunen, ylitarkastaja, sosiaali- ja terveysministeriö

Aino-Maija Alstela, merenkulun ylitarkastaja, liikenne- ja viestintäministeriö

Susanna Siitonen, vanhempi hallitussihteeri, työ- ja elinkeinoministeriö

Kimo Kostiainen, asiamies, Suomen Varustamot - Rederierna i Finland

Risto Blomquist, varatoiminnanjohtaja, Suomen Laivanpäälystöliitto SLPS ry

Ritva Lähdemäki-Johansson, asiamies, Suomen Konepäälystöliitto ry

Ilpo Minkkinen, toimitsija, Suomen Merimies-Unioni ry

Työryhmällä on oikeus ottaa tarpeellinen määrä sivutoimisia sihteereitä.

Työryhmä voi kuulla asiantuntijoita ja sen on ainakin kuultava asiantuntijaa oikeusministeriöstä erityisesti soveltamisalakysymyksistä ja tarvittavista seuraamussäännöksistä.

Kustannukset ja rahoitus

Työryhmän tulee työskennellä virka-aikana ilman eri korvausta.

Työryhmän menot maksetaan valtion talousarvion momentilta 33.01.21, työsuojeluosaston vastuualueelta.

Peruspalveluministeri

Paula Risikko

Hallitussihteeri

Hanna-Mari Pekuri

LIITTEET

JAKELU

päätöksessä mainitut

TIEDOKSI

Kansliapäällikkö Kari Välimäki

Erityisavustaja Marja Tallavaara
Erityisavustaja Anna Manner-Raappana
TEM
LVM
OM
STM/TSO
STM/HTO
STM/STO
STM/VAO
STM/HAO
STM/TAO
STM/VIE
STM/KVT
STM/HARE
STM/Kirjaamo